

Запобігання проявам булінгу, вербування та тероризму серед учасників освітнього процесу (студентської молоді закладу)

Сьогодні ми поговоримо про речі, які, на жаль, все частіше стають викликами сучасного світу, особливо в Україні зараз під впливом тиску подій сьогодення.

Це - булінг, вербування та тероризм.

Потрібно чітко розуміти, що це не лише соціальні чи правові явища — це, передусім, психологічні процеси, які зачіпають внутрішній світ людини (в нашому випадку, в першу чергу - підлітка), її самооцінку, відчуття безпеки та довіри до світу.

Навчальний заклад — це місце, де формується не лише знання, а й цінності, людяність, відповідальність. Тому наше завдання, особливо тепер, — створювати простір, у якому кожен учасник освітнього процесу почуватиметься захищеним, прийнятим і значущим.

Профілактика цих явищ починається не з заборон і покарань, а з усвідомлення, коректного донесення, взаємоповаги та психологічної культури спілкування.

Отже, детальніше.

На перший погляд булінг, вербування, тероризм, це - різні явища, але всі вони *мають спільне коріння* — психологічну уразливість, брак довіри, емоційної стабільності та безпеки.

Особливо гостро ці теми постають сьогодні — у період воєнного стану, де підлітки, - наш основний фокус уваги, як закладу профтехнічної освіти, - живуть у постійному інформаційному напруженні, часто стикаються з тривогою, відчуттям невизначеності, втратами, роз'єднаністю родин, особистої загрози, тощо.

У таких умовах зростає емоційна напруга, рівень агресії та потреба у підтримці.

Це створює підґрунтя для ряду ризиків:

- підлітки легше піддаються впливу, шукаючи приналежності до “своїх”;
- вербування може маскуватися під «допомогу», «спільну справу» чи «боротьбу за справедливість»;
- агресія й образа, не маючи конструктивного виходу, іноді виливаються у булінг або саморуйнівну поведінку.

Основний смисл. Розпізнавання загроз.

Що таке булінг?

Булінг - агресивна свідома поведінка дитини або групи стосовно іншої/або іншої сторонної особи, що супроводжується **регулярним** психологічним тиском.

Що таке вербування?

Вербування — це процес залучення особи до певної діяльності (часто *протиправної*) через переконання, обман або психологічний тиск.

Що таке залучення до тероризму?

Залучення до тероризму — це процес, під час якого особу поступово втягнуть у діяльність, пов'язану з терористичними організаціями чи групами, через переконання, маніпуляції або примус, навіть якщо людина спочатку не мала наміру брати участь у насильницьких діях.

Важливо: залучення — це не різка «акція», а поетапний психологічний процес, - *поступове змінення у особи її переконань і ціннісних орієнтирів* на свою користь.

Що об'єднує булінг, вербування та тероризм з психологічної точки зору

Їх об'єднують спільні внутрішні механізми:

1. *Прагнення контролю та впливу* — хтось намагається утвердити себе через приниження або підкорення іншого.
2. *Психологічна вразливість жертви* — відчуття непотрібності, ізолюваності, пошуку "приналежності". Це робить людину більш чутливою до маніпуляцій і зовнішнього тиску.
3. *Дефіцит емоційної безпеки* — там, де бракує підтримки, розуміння, емпатії, легше формується агресія або залежність від токсичних впливів.
4. *Механізм "свій – чужий"* — поділ на групи, де одна сторона відчуває перевагу чи загрозу від іншої, що створює основу для ворожості.

Усі три явища — це порушення психологічних кордонів: когось примушують, принижують, змушують вірити або діяти проти себе.

Що може робити викладач або класний керівник

1. *Створювати психологічно безпечне середовище*
 - помічати настрій і поведінку учнів;
 - говорити з ними про емоції, не оцінюючи;
 - підтримувати правило «тут усі мають право на повагу».
2. *Розвивати критичне мислення й емоційний інтелект*
 - аналізувати разом інформацію, приклади з соцмереж;
 - показувати, як розпізнавати маніпуляції, фейки, тиск.
3. *Вчити говорити і слухати*
 - тренувати вміння висловлювати свої почуття («мені неприємно, коли...») замість агресії;
 - вчити чути інакшу точку зору без насмішок та сарказму.
4. *Помічати зміни*
 - ізолюваність, зниження активності, різкі зміни поведінки — це сигнали;
 - не залишати їх без активної уваги, а делікатно підключатись.
5. *Показувати приклад власною поведінкою*
 - атмосфера у групі формується не словами, а тоном, жестами, реакцією викладача;

– толерантність, спокій і справедливість дорослого — це найкраща профілактика будь-якого насильства.

Ключова ідея:

Булінг, вербування й тероризм — це не лише соціальні проблеми, а наслідок емоційного неблагополуччя й нездатності людини почувати себе значущою без приниження інших.

Тому завдання педагога — не карати, а навчити розуміти, відчувати, співпереживати.

Проведення заходів та інформаційні, допоміжні засоби й інструменти від психологічної служби коледжу щодо профілактики булінгу, протидії вербуванню та залучення до терористичних дій

Заходи.

Булінг

1. Проведено *анонімне опитування* на базі Telegram-групи Студентського самоврядування коледжу (наразі 169 учасників; біля половини взяло участь) щодо основних питань булінгу, серед яких актуальними для вирішення стали: декотра незалученість студентської молоді до проблеми (в загальній масі - не сприйняття її реальною, бо не переживали такого досвіду; біля 59% респондентів), у випадках потрапляння під вплив - самостійна боротьба з проявами (біля 30%), 29% загалом мають думку про те, що за останній рік, з війною випадків булінгу стало більше, а біля 18%, що, навпаки, менше чи суттєво не вплинуло.

2. Надано *інформацію про розуміння поняття "булінг"*, (Що за "птаха" булінг та як його тримати "в клітці"?), надано рекомендації щодо протидії.

Контакти платформ, спеціальних служб та онлайн платформ реагування.

Вербування

1. Із підтримкою Студсамоврядування *проведено захід "Протидія торгівлі людьми"* (проводиться щорічно), в рамках якого розібрані питання механізмів вербування, їх наслідків, вразливості в цих процесах саме молоді.

Захід можна подивитись через сайт коледжу (розділ "Психологічна підтримка" – вкладка "Заходи")

2. Надано інформативно-просвітницьку інформацію, а також підбірку *інтерактивного наочного матеріалу* у групу Студентське Самоврядування та в групу Класні керівники.

3. Величезну роль у всіх трьох напрямках тиску зараз у час тотальної дистанційної комунікації зі світом, вимушеної ізоляції та постійних матеріальних й психологічних потрясінь грає саме Кіберпросвіта, що залишається найболючішим питанням зараз відповідно безпеки особливо студентської молоді, підлітків.

В рамках "Місяця кібербезпеки" надано інформаційно-просвітницькі матеріали, щодо різних аспектів та ризиків потрапляння до ситуації тиску, обману, маніпуляцій через онлайн простір. Розібрано психологічний аспект питання. *Надані офіційні*

матеріали протидії та перевірки/тренування своїх компетентностей у цьому напрямку. Віділені окремі аспекти для адміністрації коледжу, для викладачів та для студентської молоді.

Загальні базові матеріали опубліковано на сайті коледжу.

Тероризм

Розуміючи значущість цієї проблеми у реаліях сьогодення і все більшого залучення у схеми молоді та підлітків (хоча цього питання торкаюся при проведенні вищезазначених заходів та надалі під час заходів “16 днів проти насилля” (проводиться щорічно з 25 листопада - 10 грудня)), буде створено відповідний розділ, де буде надано ряд інформаційно-просвітницьких матеріалів, спрямованих на профілактику, недопущення, усвідомлення, протидії проявам тероризму. Поговоримо більш детально про прояви поняття "тероризм" з психологічної точки зору. Надам практичні матеріали для застосування. Алгоритми реагування.

Висновки:

Роль педагогів, класних керівників груп, працівників освіти сьогодні — надзвичайно важлива. Ми повинні бачити не лише поведінку, а й біль за нею; не лише дисциплінувати, а й допомагати відновлювати внутрішню рівновагу.

Освітній заклад має бути простором довіри, стабільності й підтримки, де кожен учасник — і дитина, і дорослий — відчуває себе захищеним.

Бо саме зараз, у час, коли зовнішній світ сповнений тривоги, освітній заклад залишаються тим місцем, де підліток може вчитися не лише знанням, а й спокою, співчуттю, повазі до іншого.

Профілактика булінгу, вербування та тероризму починається з теплого слова, уважного погляду й довіри.

І саме з цього — народжується безпека та виховання особистості. І саме це є базисом для психологічного благополуччя учасників освітнього процесу.